

VLAAMSCHE FILMKENS

Grasduinen in ons rijke Heemarchief

**De Vlaamse Filmpjes,
oorspronkelijk “Vlaamse Filmkens” genoemd,
zijn een populaire en langlopende reeks
korte jeugdboekjes voor kinderen van 10 tot 13 jaar.**

Ze verschijnen sinds 2 november 1930 op geregelde tijdstippen en houden sindsdien het midden tussen een jeugdboek en een tijdschrift. Het was de uitgeverij van de abdij van Averbode die toen met deze kinderlectuur op de markt kwam. Boekje n°11 uit 1931 is het oudste uit ons archief. Het verhaal gaat over onze schilder Peter Pauwel Rubens, “De reus der Vlaamse schilderkunst”. Een en ander kaderde destijds in een “katholiek reveil” waarbij kinderboeken werden gezien als een middel om de “verloedering van de zeden” tegen te gaan. Ze dienden dan ook vooral om het geloof bij de kinderen te versterken. Nadat, onder impuls van de communiedecreten van Paus Pius X uit 1910; in 1920 ook in Vlaanderen de jongerenbeweging “Eucharistische Kruistocht” (EK) het licht zag, bracht ze via de paters norbertijnen van de abdij van Averbode haar boodschap tot op de schoolbanken van het lager onderwijs met het weekblad “Zonneland” (5e en 6e leerjaar). In 1958 werd de reeks nog uitgebreid met “Zonnekind” (1e en 2e leerjaar); in 1963 met “Doremi” (kleuters, 4-6 jaar) en in 1966 met “Zonnestraal” (3e en 4e leerjaar). In 2017-2018 werden dan de kleuterboekjes “Dopido”, “Dokadi” en “Doremi” gereduceerd tot “Doremi” en “Doremini”(peuters, 1-3 jaar).

*Boekje n°11 uit 1931 is
het oudste uit ons archief.
Het verhaal gaat over onze
schilder Peter Pauwel Rubens,
“De reus der Vlaamse
schilderkunst”.*

*Tijdschrift “Zonneland”
van 17 augustus 1924 met
op de voorpagina een foto
waarop een 60-tal kinderen
van Lint op bedevaart naar
de grot van Edegem.
Uit de ingebonden jaargang 1924
in het archief van de Heemkring.*

De redactie van het weekblad "Zonneland" bestond toen vooral uit experten van het onderwijs, wat de publicaties een schools karakter gaven. De toenmalige wens van de uitgeverij van Averbode om het aanbod nog te verbreden resulteerde in 1930 in de start van de reeks "Vlaamsche Filmkens", die oorspronkelijk ontstonden als bijlage van "Zonneland". De titel van de reeks verwijst niet toevallig naar de opkomst van de bioscoop in 1930. Men wilde met deze uitgave dan ook een moreel tegengif bieden op het filmaanbod door aantrekkelijke verhalen te brengen met focus op zedelijkheid en deugdelijkheid.

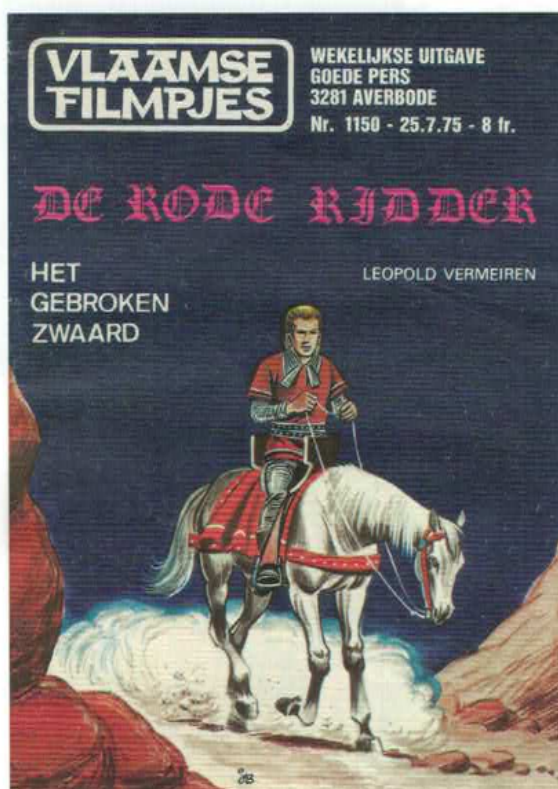

*Affiche (53 op 38 cm) met
propaganda voor de scholen.
Uit het archief van de Lintse
onderwijzer Johan De Vleeschouwer
(5e leerjaar).*

Vele generaties kinderen groeiden sindsdien op met een abonnement op deze handige en vlot leesbare boekjes waarmee historische figuren en verhalen, spannende detectives, boeiende ontdekkingsreizen en deugdlijke fabels, dieren- en avonturenverhalen op het jeugdige publiek werden losgelaten. Op die manier ook dacht men de jeugd te kunnen aanzetten tot het lezen van een boek, dit te begrijpen en ook als een vriend te beschouwen.

In de loop van de jaren publiceerden talrijke auteurs een verhaal in de reeks. Sommigen schreven zelfs meerdere verhalen en maakten er hun springplank voor naar een carrière in het boekenland. De bekendste auteur hierbij was John Flanders (Raymond Jean de Kremer 1887-1964). Zijn meer dan 100 bloedstollende avonturen- en spookverhalen en detectives werden enorm populair bij het grote publiek.

Een en ander maakte dat er vanaf 1973, naar aanleiding van het 1.000e naoorlogse verhaal een “John Flandersprijs - Averbode” werd uitgereikt waarvan de winnaar zijn verhaal gepubliceerd zag als een Vlaams Filmpje. Een ideale proeftuin voor nieuw talent! (in 2015 omgedoopt tot de “Averbode Verhalenprijs”). In opvolging hiervan worden jaarlijks de tien verhalen van de Vlaamse Filmpjes via een wedstrijd geselecteerd. Na een eerste selectie door een professionele jury mogen vervolgens de leerlingen uit het vijfde of zesde leerjaar hieruit hun favoriete verhaal kiezen.

Links een verhaal van John Flanders uit 1957 en rechts een verhaal van Leopold Vermeiren uit 1975.

Onlangs gingen we op zoek naar een wel héél speciaal boekje. Ons lid Hugo Bernaers meende namelijk dat wijlen zijn vader Adhemar Bernaers, medestichter van onze Heemkring en tevens penningmeester, ooit een Vlaams filmpje had geschreven.

*Adhemar Bernaers
(1922-2005)*

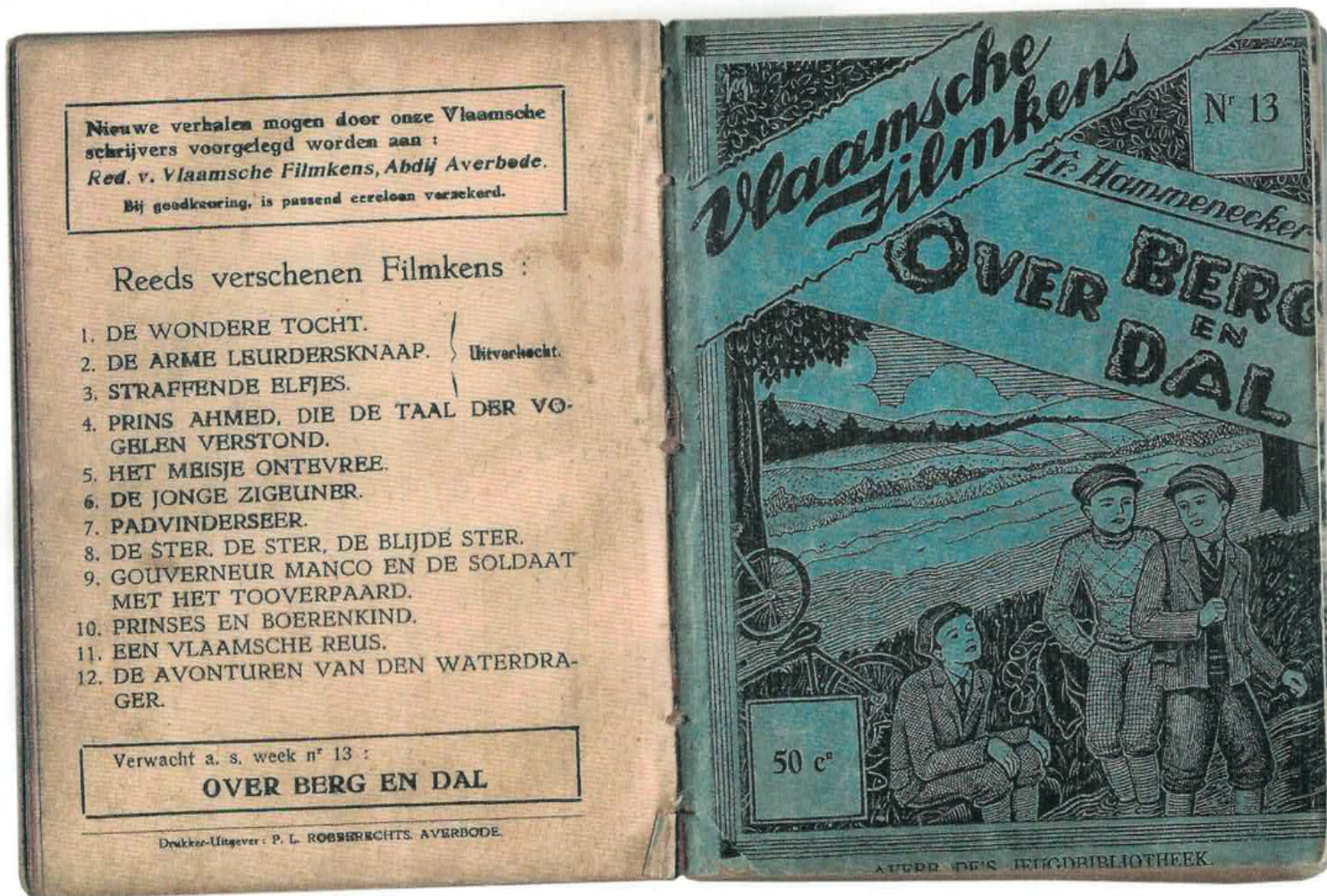
De familie had er nog een vaag idee over en dacht dat het onder een schuilnaam gepubliceerd was. Dank zij een door het Kadoc toegezonden inventaris van de Vlaamse Filmpjes konden we na lang zoeken het bewuste verhaal terugvinden en via de website "2dehands" ook aankopen. Het betrof het nummer 392 uit 1938 met als titel "De Landlooper". Onder de schuilnaam "Bertiko" heeft toen student Adhemar Bernaers hier op 16-jarige leeftijd aan geschreven of mee geschreven. Een spannende zoektocht die resulteerde in een mooie aanwinst voor het familiearchief!

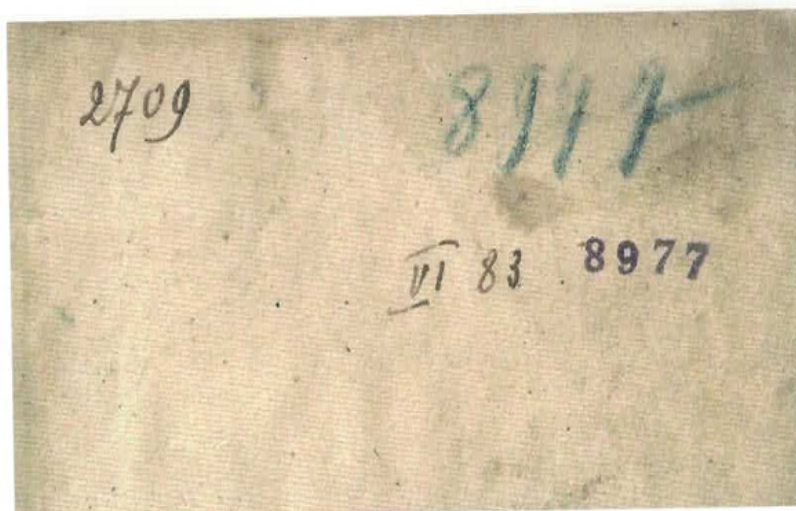
Het boekje van wijlen ons medelid Adhemar Bernaers met het verhaal van een zwerver die een bende bandieten trotseerde en te slim af was.

Sinds 1930 kwamen er al duizenden "Vlaamse Filmpjes" uit. Ze werden genummerd vanaf het nummer 1 tot het nummer 614 in 1942. Toen diende er een pauze ingelast wegens de oorlog en de heersende schaarste aan papier. Pas in 1946 kon de draad terug opgenomen worden en begon men terug te nummeren vanaf het nummer 1.

Als we weten dat het uitgifteprogramma voor 2021-2022 zal afsluiten met nummer 3.420 onder de titel "Een valse streek", betekend dit dat er ondertussen al méér dan 4.000 nummers verschenen zijn! Hiervan zijn er niet minder dan een 1.200-tal in het bezit van onze Heemkring; waaronder ook de ingebonden nummers 11 t/m 20 uit 1932 in een boekje dat afkomstig is van onze vroegere parochiale bibliotheek.

De ingebonden "Filmkjen" in boekje nummer 8977 van de vroegere Lintse parochiale bibliotheek.

Het binnenblad met daarop code VI 83, wat wil zeggen:
 I = Kinderlectuur berekend op kindermentaliteit en - leeskracht /
 83 = Letterkunde: verhalend proza.

Heel wat boekjes in ons archief zijn afkomstig van de vroegere schoolbibliotheek van de Lintse jongensschool. Maar bij de schenkingen van 2010 vinden we tevens een groot lot oude "Vlaamse Filmkens" terug afkomstig van de Lintse familie Van Hoomissen. Een familie met een zéér rijke onderwijsgeschiedenis. Blijkbaar hebben zij deze jeugdlectuur steeds gekoesterd en wilden zij dit mooie erfgoed voor het nageslacht bewaard zien via hun overdracht naar onze Heemkring.

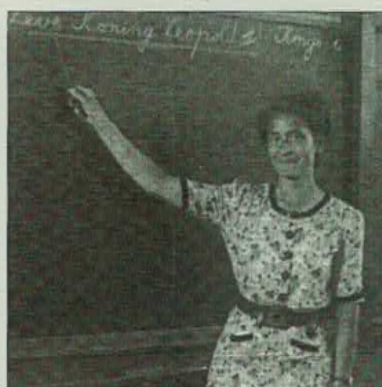

Emma Van Hoomissen

Emma Van Hoomissen (1939-1960) is geboren op 16 juni 1919 in Lint en behaalt haar diploma in Berchem op 30 juni 1938. Na een jaar dienst in Lillo geeft ze vanaf september 1939 les in Vremde. In 1960 neemt zij ontslag en ruilt Vremde in voor Lint. Zij overlijdt in Antwerpen op 20 december 1991. Op haar herinneringsprentje lezen we over haar sociale inzet en liefde voor de natuur.

Zij maakt tijd vrij voor en na de uren om onder begeleiding van de pastoor, het orgel te bespelen en de kinderen Gregoriaanse* liederen aan te leren voor de feestdagen. In Lint zet zij zich in als akela* en leert de welpen heel wat over de natuur.

Afbeeldingen uit jaarboek 2001 van Heemkring "Het Speelhof" van Boechout-Vremde.

Maria Van Hoomissen
Foto: Maria Van Hoomissen

Maria Leontina Petronella Van Hoomissen

(1944-1950) geboren 9 augustus 1915 in Lint en gediplomeerd in Berchem op 30 juni 1934. Zij heeft enkele jaren ervaring opgedaan in Brasschaat en Anderlecht. Ze kent de school, want haar zuster Emma is hier reeds enkele jaren actief. Vader is gemeentesecretaris in Lint, moeder Frans en haar twee tantes Jeanne en Lucia staan eveneens in het onderwijs, alsook haar zuster Louisa en broer-priester Jan Van Hoomissen.²³⁸ Ze heeft het onderwijzen dus van geen vreemden. Juf Maria begint in Vremde op 1 september 1944 en neemt ontslag in 1950 omwille van haar aanstaande huwelijk.

Een overzicht van ons archief "Vlaamse Filmpjes" tussen de jaren 1932 en 1980. Onlangs nog aangevuld met een schenking van Averbode van jaargangen 2017-2018 en 2018-2019.

De Lintse jongensschool nam niet alleen "Vlaamse Filmpjes" af bij uitgeverij Altiora van Averbode, maar ook prijsboeken voor de goede leerlingen.

Gelieve ons volgende boeken, uit de
katalogoog Prijsboeken- Jeugdlectuur, te laten worden

nr. 1001	Ik lees al fijn	2	exemplaren
1002	"	2	"
1005	Dit kan ik al	4	"
1006	" " " ook	4	"
1007	" " " nog	4	"
1008	De pet van oom piet	4	"
1009	De hoed van oom hans	4	"
1000	De muts v. tante mie	4	"
1021	Ik lees met an en piet	4	"
1022	Puk en de dief	2	"
1031	Ik lees met Rikske ..	1	"
1032	Op weg met kabouter...	1	"

36 exemplaren

Getuige hiervan een brief
van 8 april 1966 van het
schoolhoofd Stan Voet
met een bestelling.

Als voetnoot:

"Gelieve de rekening te zenden
aan Gemeentebestuur Lint".

Toen in 2022 door de kring beslist werd deel te nemen aan de Erfgoeddag onder het thema "Erfgoeddag maakt school", was het moment aangebroken om onze rijke voorraad school-gerief en schooldocumentatie in een mooie tentoonstelling te verwerken.

In dit opzet paste ook een stand met schoollectuur van de abdij van Averbode met hierbij een selectie van onze "Vlaamse Filmpjes".

Dank zij contacten met de uitgeverij Altiora konden we aan alle kinderen die ons kwamen opzoeken via onze opendeurdagen of bij de schoolbezoeken een voor hun leeftijd aangepast tijd-schriftje meegeven.

Vermelding in het programmaboekje van de Erfgoeddag:

Het tweede luik van de tentoonstelling geeft je een mooi overzicht van oude en nieuwere jeugd uitgaven van drukkerij Altiora Averbode. De oude Vlaamse filmpjes vormen een blikvanger. Voor de kinderen liggen nieuwe boekjes Doremi Zonnekind, Zonneland... gratis ter beschikking.

Een evolutie in de titel van de reeks

Vlaamsche Filmkens

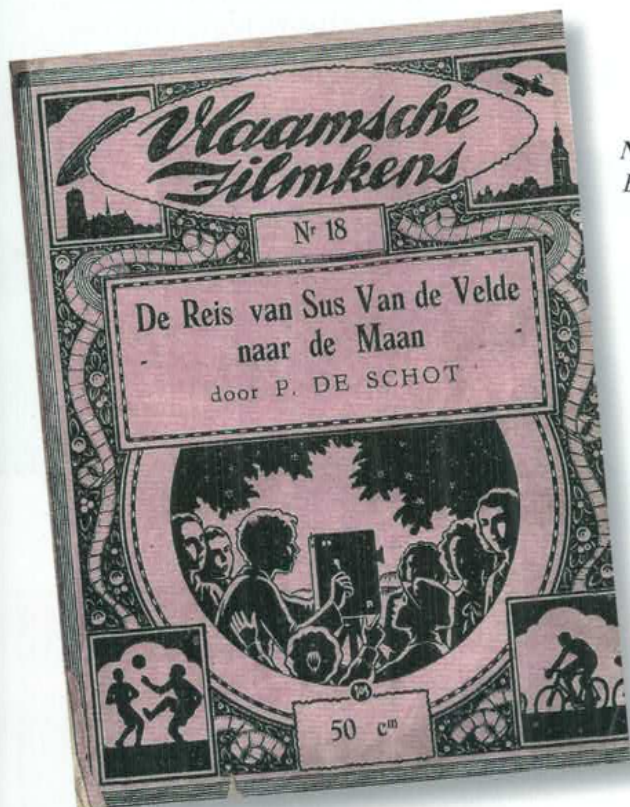
van 1930 tot 1946

Vlaamse Filmkens

van 1947 tot 1969

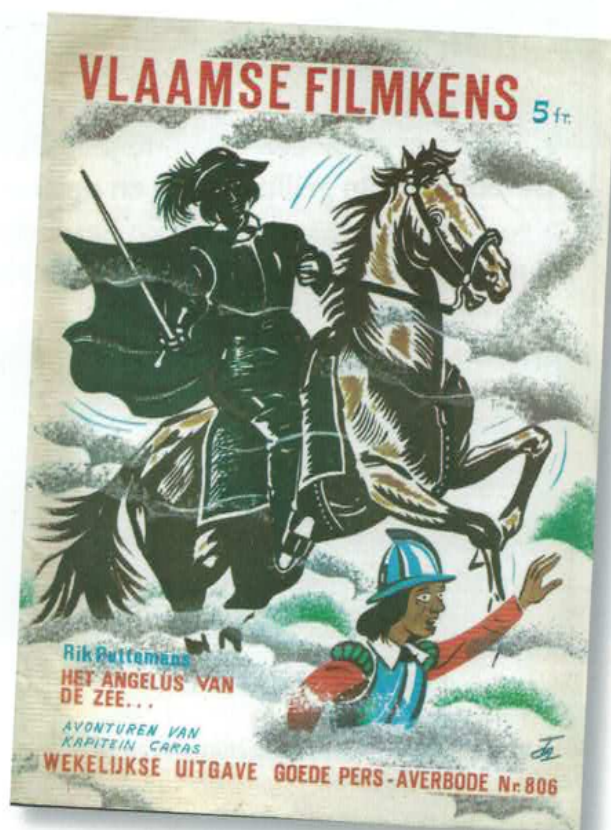
Vlaamse Filmpjes

vanaf 1969 (nr. 849)

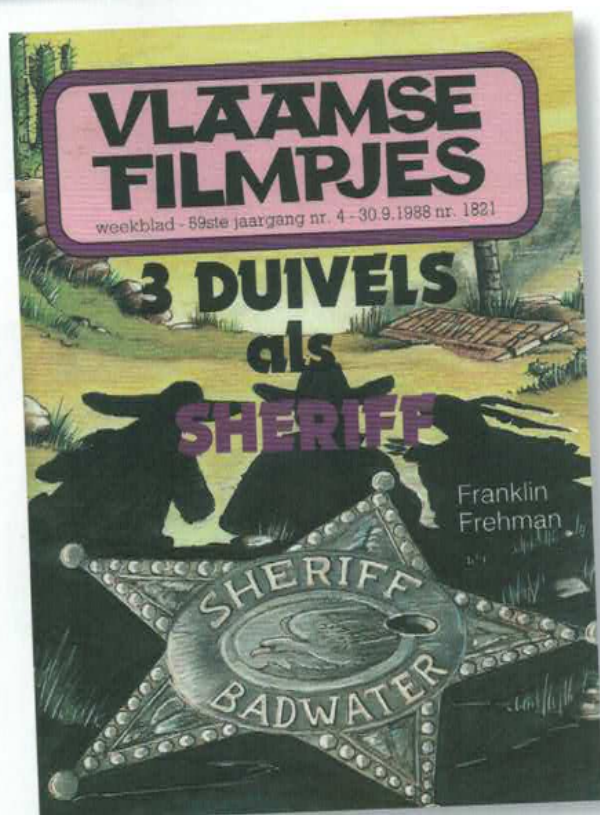

Nummer 18 van 1931

Bemerk de filmcamera in het midden van het beeld

Nummer 806 van 1968

Nummer 1.821 van 1988

De paters van Averbode verliezen hun Zonnestraal

MEDIA Uitgeverij Averbode, bekend van educatieve tijdschriften als *Zonnestraal* en *Doremi*, komt in Nederlandse handen. De uitgeverij, sinds 1880 eigendom van de paters norbertijnen van Averbode, maakte al jaren verlies.

LEESPLEZIER

VLAAMSE FILMPJES

Met het **boekenabonnement** Vlaamse Filmpjes verbetert u de leesvlotheid en wakkert u de leeshonger van jongeren aan. **Tienmaal per jaar** krijgt de leerling een mooi leesboek met een boeiend verhaal, geschreven door een bekende jeugdauteur. De boeken zijn geïllustreerd en perfect afgestemd op de interesses en het leesniveau van 10- tot 12-jarigen. Ideaal om hen aan het lezen te krijgen! Meer info:

www.uitgeverijaverbode.be/vlaamsefilmpjes

Geraadpleegde bronnen:

Archief Heemkring

- Onderwijs: archief Stan Voet. Doos A3-13.

Heemkring "Het Speelhof" Boechout-Vremde

- Jaarboek 2001: onderwijs.

Kadoc

- Kadoc-mededelingen - januari 2020.
- Erfgoedmagazine "Koorts" 02 van januari 2021.
- Nieuwsbrief Kadoc leuven, maart 2020.

Wikipedia

- Vlaamse Filmpjes.

Uitgeverij Averbode

- uitgeverijaverbode.be/vlaamsefilmpjes

Verzamelhobby n° 34 van februari 1991

- Vlaamsche Filmkens

